

Одеська обласна організація

Інформаційний бюлетень

№ 27

Червень 2023 р.

Доплата за нічну роботу у період воєнного стану

Питання тривалості, режиму і порядку обліку та оплати робочого часу регулюються КЗпП. Нічним вважається час з 22 години вечора до 6 години ранку, вечірним - час з 18 годин до 22 годин (ст. 54 КЗпП).

Якщо графіком виходу на роботу (графіком змінності) працівників передбачена робота в нічний час, то її тривалість включається до тривалості роботи (зміни) працівника. Компенсацією роботи в таких умовах є доплата за роботу в нічний час. При цьому така доплата здійснюється за фактично відпрацьовані години у нічний час.

Для працівників, якщо вони не зайняті на об'єктах критичної інфраструктури (в оборонній сфері, сфері забезпечення життєдіяльності населення тощо) нормальна тривалість робочого часу у період дії воєнного стану не повинна перевищувати 40 годин на тиждень

Відповідно до статті 108 КЗпП робота в нічний час оплачується в підвищеному розмірі, який устанавлюється генеральною, галузевими (регіональними) угодами та колективними договорами, але не нижче 20%тарифної ставки (окладу) за кожну годину роботи в нічний час.

Здійснювати оплату за роботу в нічний час нижче 20 % або взагалі не оплачувати роботу в нічний час заборонено. За порушення мінімальних трудових гарантій, до яких належить оплата за роботу в нічний час, частиною четвертою статті 265 КЗпП передбачений штраф у розмірі 10 мінімальних заробітних плат за кожного працівника, щодо якого здійснено порушення.

Якщо на підприємство поширюється Генеральна угода, то нею передбачено розмір доплати за роботу в нічний час — 35 % годинної тарифної ставки (посадового окладу) за кожну годину роботи в цей час.

Інші розміри доплати за роботу в нічний час встановлені для деяких працівників бюджетної сфери. А саме: доплата за роботу в нічний час (за кожну годину роботи) становить:

- працівникам з оплатою за ЄТС — до 40 % (якщо законодавством не встановлений більший розмір) посадового окладу (ставки зарплати) (абз. «б» підп. 3 п. 3 постанови Кабінету Міністрів України «Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери» від 30 серпня 2002 року № 1298);

- працівникам закладів освіти — 40% посадового окладу (ставки зарплати) (абз. «б» підп. 3 п. 4 наказу Міносвіти України «Про впорядкування умов оплати праці та затвердження схем тарифних розрядів працівників навчальних закладів, установ освіти та наукових установ» від 26 вересня 2005 року № 557);

Доплату за нічний час проводиться за підсумками кожного місяця, незалежно від облікового періоду.

На законодавчому рівні регулюється тільки робота в нічний час. Норм щодо вечірнього часу КЗпП не містить. Але договірні норми щодо встановлення доплати за роботу у вечірній час визначені Генеральною і галузевими (регіональними) угодами. Так, Генеральною угодою передбачена доплата за роботу у вечірній час при багатозмінному режимі у розмірі 20 % годинної тарифної ставки (посадового окладу) за кожну годину роботи в такий час.

Згідно зі ст. 58 КЗпП при змінних роботах працівники чергуються у змінах рівномірно в порядку, встановленому правилами внутрішнього трудового розпорядку. Перехід з однієї зміни в іншу, як правило, повинен відбуватися через кожен тиждень відповідно до графіка змінності. Крім того, ст. 59 КЗпП визначено, що має бути встановлена перерва між змінами тривалістю не менш подвійної тривалості часу роботи в попередній зміні (включаючи і час перерви на обід).

У період дії воєнного стану **не залучаються до роботи в нічний час** без їхньої згоди: вагітні жінки і жінки, які мають дитину віком до одного року, особи з інвалідністю, яким за медичними рекомендаціями протипоказана така робота (частина 1 статті 8 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15 березня 2022 року № 2136-IX (далі Закон №2136).

Чи потрібно подвоювати оплату за роботу в нічний час, якщо працівник працював у святковий день у нічну зміну?

Ні, не потрібно. Робота у святкові дні оплачується в подвійному розмірі залежно від умов оплати праці в порядку, визначеному статті 107 КЗпП. Оплата за роботу в нічний час врегульована статтею 108 КЗпП. Тобто це дві різні оплатні гарантії, які регулюються різними статтями КЗпП (лист Мінсоцполітики від 11 липня 2018 року № 1217/0/101-18/28).

Відповідно до пункту 1 статті 11 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15.03.2022 р. № 2136-IX (зі змінами, внесеними Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин» від 01.07.2022 р. № 2352-IX встановлено, що на період воєнного стану дія окремих положень колективного договору може бути зупинена за ініціативою роботодавця.

Враховуючи вищевикладене, навіть в разі зупинення на час дії воєнного стану пункту Колективного договору, що встановлює підвищений розмір оплати за роботу у нічний час, необхідно дотриматись вимог статті 108 КЗпП

України, а саме: обов'язок роботодавця оплати нічний час роботи у підвищеному розмірі в розмірі не нижче 20 % тарифної ставки (окладу) за кожну годину роботи.

Окремо звертаємо увагу, що робочий час працівника повинен бути визначений таким чином, щоб дотримувалась нормальна тривалість робочого часу з урахуванням вимог ст. 50, 51, 61 КЗпП.

Особливості встановлення та обліку часу роботи та часу відпочинку під час дії воєнного стану встановлено статтею 6 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15.03.2022 року № 2136-ІХ.

Нормальна тривалість робочого часу у період дії воєнного стану може бути збільшена до 60 годин на тиждень для працівників, зайнятих на об'єктах критичної інфраструктури (в оборонній сфері, сфері забезпечення життєдіяльності населення тощо).

(Частина перша статті 6 в редакції Закону № 2352-ІХ від 01.07.2022)

Для працівників, зайнятих на об'єктах критичної інфраструктури (в оборонній сфері, сфері забезпечення життєдіяльності населення тощо), яким відповідно до законодавства встановлюється скорочена тривалість робочого часу, тривалість робочого часу у період дії воєнного стану не може перевищувати 40 годин на тиждень.

(Частина друга статті 6 в редакції Закону № 2352-ІХ від 01.07.2022)

П'ятиденний або шестиденний робочий тиждень встановлюється роботодавцем.

(Частина третя статті 6 в редакції Закону № 2352-ІХ від 01.07.2022)

Час початку і закінчення щоденної роботи (зміни) визначається роботодавцем.

Тривалість щотижневого безперервного відпочинку може бути скорочена до 24 годин.

У період дії воєнного стану не застосовуються норми статті 53, частини першої статті 65, частин третьої – п'ятої статті 67, статей 71, 73, 78-1 Кодексу законів про працю України та частини другої статті 5 Закону України «Про відпустки».

(Частина шоста статті 6 в редакції Закону № 2352-ІХ від 01.07.2022)

У разі встановлення нормальної тривалості робочого часу відповідно до частин першої та другої цієї статті понад норму, встановлену відповідно до законодавства, оплата праці здійснюється у розмірі, збільшеному пропорційно до збільшення норми праці.

(Статтю 6 доповнено частиною сьомою згідно із Законом № 2352-ІХ від 01.07.2022)

Норми частин першої, другої та п'ятої статті 6 Закону № 2136 не застосовуються до праці неповнолітніх.

(Статтю 6 доповнено частиною восьмою згідно із Законом № 2352-IX від 01.07.2022)

Таким чином, для працівників, якщо вони не зайняті на об'єктах критичної інфраструктури (в оборонній сфері, сфері забезпечення життєдіяльності населення тощо), нормальна тривалість робочого часу у період дії воєнного стану **не повинна перевищувати 40 годин на тиждень**.

Якщо за умовами виробництва (роботи), що, зокрема, стосується роботи сторожів (охоронців), не може бути додержана щоденна або щотижнева тривалість робочого часу, допускається за погодженням з виборним органом первинної профспілкової організації (профспілковим представником) підприємства, установи, організації запровадження підсумованого обліку робочого часу з тим, щоб тривалість робочого часу за обліковий період не перевищувала нормального числа робочих годин (статті 50 і 51 КЗпП).

*Підготувала завідувач відділу соціально-економічного захисту працівників
Валентина ПОДГОРЕЦЬ, 0676544235*